

REDACȚIA
Arad, Doak Forencu-nuca nr. 20.

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 .
pe 1/4 an . . . 5 .
pe 1 luna . . . 2 .
Nr-ii de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franco.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Doak Forencu-nuca nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un şir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Bortieri nefrancați nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

PORNIRI RELE.

Valoarea lucrărilor omenești, în sensul moral, depinde dela intențiunea întreprinderii. Validitatea faptelor însă, în sfera împrejurărilor omenești, de cele mai multe ori arată o mare abateră, mai mult sau mai puțin silnică, dela intențiunea întreprinderii lor și valoarea faptelor se judecă în viața de toate zilele — după rezultat.

Dacă baza morală a întreprinderii sociale e greșită, chiar de ajungem la rezultatul dorit, acest rezultat e cu mult mai debil, decât să poată dura permanent.

În viața popoarelor, silința unui popor de a-și întări rassa prin înfrunzirea tuturor forțelor sufletești, de a sprigini activitatea acestor puteri cu toate mijloacele materiale: e o pornire instinctuală deamnă de-a fi respectată, e un fel de „vis maior“ ce dă impulsul de a porni spre mărire.

Puterea statului își are razimul principal în unitatea forțelor morale.

Această unitate a forțelor, e lucru constatat, mult e redusă la noi prin întreprinderi a căror intențiune e a slăbi instinctul vieții naționale a celor mai puternice elemente, cari întrunite ar putea da atâta tărie statului ungar!

A ne închea într'un stat puternic spre paza tuturor intereselor noastre asigură existența forțelor sufletești e idealul nostru al tuturor. El a primi și a susținea principiul, cari distrug unitatea statului astfel încheagat, înseamnă a-ți dărma stâlpii casei tale, a-ți aprinde acoperișul ce mi se de ani menire are să te scutească de vijelii.

Românul aceste principii nici odată nu le-a profesat!

Dar totdeauna a combătut grandomania egoistică a unității pe o basă nedreaptă.

Și durere, această pornire în loc să înceteze, zi de zi crește cu o putere înspăimântătoare, nu în ce privește garanța rezultatului de contopire a tuturor naționalităților, căci aceasta luptare e imposibilă; dar teamă ne aprinde, că această pornire nesăbuită va distruge cu încetul toată osibilitatea unității sentimentelor și iubirii pe acest pământ, care l'am căldat și noi cu sudoarea, adese-ori a sângerile noastre timp mai mult de o mie de ani!

Va întârzia închegarea acestui stat, până nu vor fi egal respectate în proporția forțelor naturale, drepturile naturale, pornirea instinctului de viață a tuturor neamurilor din această țară!

Nu e de lipsă să dovedim calitățile Românilor, în înțeles etnic, de a fi capabili să spriginească bazele principale ale unui stat! Au dat și dau dovadă despre aceasta frații nostri de legătură etnică din regatul vecin, cari prin trănicia și virtuțile lor sunt astăzi paza culturai și a păcii în Orient, precum sunt cunoscuți azi astfel de lumea întreaga.

Am dat-o și o dăm însă noi în special sici cu insistența de a ne cultiva, de a ne păstra limba cu toate farmecurile ei, de a munci pen-

tru binele țării noastre în tot momentul gata de a ne versa chiar sângele pentru scumpa noastră patrie!

Înțelegem ideau contopirei, în sens șovinist, dar e greșită basa lui morală! Resultatul unei astfel de sforțări nu poate să fie însă altceva decât — decadența.

Lumina binefăcătoare când va răsări, să imprăstie negura egoismului ce acopere mințile? Căci dușmănia nu întărește și nicăiri nu este mai mare lipsă de tărie ca și la noi, unde consolidarea forțelor e atât de anevoioasă!

A urma pe calea începută înseamnă o slăbire pentru cei ce cred astăzi, că au deplină putere, e o șicanare fără rost a fraților din această țară! Căci ce nu s'a putut într'o mie de ani, contopirea, fiind nenaturală, pe bazele concepute de cei dela putere, nu trebuie să fim profeți, ca să știm, că nu se va îndeplini nici în al doilea mileniu!

Nu va fi a noastră vina, dacă prin aceste porniri de grandomanie se va slăbi închegarea și unitatea forțelor morale, fără cari statul, paza așezmintelor, ce ne susțin viața, trebuie să slăbească!

Lumina adevărului trebuie să imprăstie negura egoismului!

Demisia lui Széll „Magyar Szó“ dela 10 Iunie scrie: „Din Viena primim o știre sensațională O informațiune din izvor autentic spune că o crasă de cabinet este în perspectivă din cauza negocierilor tranșacțiunei. Consilierii din Viena ai lui Széll l'au sfătuit să își dea demisia și primul ministru meditează acum asupra acestei chestiuni“.

Același ziar spune că și dacă va demisiona Széll, Coroana nu-ți va primi demisia, deoarece ce el nu și-a îndeplinit încă programul pentru care a venit la putere.

În legătura cu aceasta se înregistrează că M. Sa a primit ieri în audiență mai lungă pe primul ministru Széll.

Fierele — desființate!

E vorba de fierele (scurte) dela miliție. În ședința de Sâmbătă a Delegațiunei austriace discutându-se adică asupra bugetului ministerului de războiu, deputatul italian Conci a propus următoarele:

„Guvernul să fie invitat a desființa pedeapsa cu fierele și legatul în soare“...

Baronul Walterskirchen, referentul bugetului, a luat cuvântul și pe motiv că la miliție sunt a se forma nu numai indivizi cu pricepere și simț pentru disciplină ci și de cet inculți și încâpășinați, a combătut propunerea de mai sus, zicând că puterile de executivă nu i-se pot lua mijloacele necesare.

Delegatul Conci a cerut însă votare și spre mare mirare, propunerea lui s'a primit cu 35 voturi contra 17.

Votul acesta s'a comentat cu atât mai viu, cu cât exceși chestie fusese discutată și în Delegațiunea maghiară, unde însă nu s'a putut învinge majoritatea pentru ștergerea din armată a acestor brutale mijloace de disciplinare ori pedepsire a soldaților.

Congresul bisericesc al Sârbilor.

Despre deschiderea congresului bisericesc al Sârbilor se scriu următoarele amănunte:

Luna imensă a asistat la deschiderea del ș. c. a congresului. Vapoarele sosite în Jarlovitz erau țixite de Sârbi. Din Tororal au venit și mulți țărani.

Congresul se ține în sala cea mare a gimnasiunului. Deschiderii i-a premers un Te Dem, servit de episcopul Bogdanovic, asitând patriarhul și episcopii toți.

Mergând în sala gimnasiunului, patriarhul deschide congresul. Face cunoscut deputărilor că M. Sa a numit comisar pe Tallian. Propune ca să meargă o delegație a-și invita la congres. Delegații se duc să conducerea lui Budisavljevic, comiteșurem al Agramului și-1 invită să poțtească la congres.

Tallian e primit cu ovațiuni în sală. Compania de onoare din fața gimnasiunului pesintă armele ear musica intonează Gott erhalte.

Se citesc actele privitoare la convocarea congresului. Întăiu actul regal, în unguerește. Apoi traducerea sârbescă.

Tallian deschide congresul unguerește și urmează sârbeste, invitând să se purceadă la verificări, la constituirea biuroulului și după aceea să fie anunțat, pentru a-și face propunerile.

Se depărtează din sală înștit de patriarh și episcopi.

Deputatul G. Crasovici, viitor vicepresident, șeful radicalilor declară că recunoaște ca autentic și la loc numai citirea în sârbeste a actelor.

Se alege o comisie de 15 pentru verificarea mandatelor. Sunt 15 alegeți protestate.

După amiază la orele 2 a fost prânz festiv la patriarhul. Primul toast l-a rostit Tallian, arătând cum pentru serviciul în trecut, Sârbilor li-s'au dat drepturi autonome. E vorba acum că remănând ei tot aceiași bunii patrioți, să li-se acorde libertatea de a urma să dispună asupra afacerilor lor bisericești. Le dorește tot binele și închină pentru prelați și membri din congres.

Poporația Ungariei.

Conform statisticeii din urmă Ungaria avea la 1 Ianuarie 1901 19,254,559 suflete. Această cifră ar însemna, că în timp de 10 ani populația țerei s'a înmulțit cu 103 procente.

Din întreaga populațiune 19,122,340 sunt civili, ear 132,219 miliție. Popuatiua militară în anul 1890 a fost de 114,393 ear cea civilă de 17,349,398.

Proporțiunile desimil populațiunei încă s'au mărit. Căci, pe când în 1890 pe un kilometru quadrat erau 53,8% pe atunci cu finea anului 1900 proporțiunea s'a ridicat la 59,4%. Creșterea populațiunii în Ungaria proprie a fost mai avantajoasă decât în Croația și Slavonia.

Cea mai puțină înmulțire se arată în părțile de dincolo de Dunăre și în unghiul dintre Tisa și Murș, pe când în comitatele din partea dreaptă a Tisel, în cari se pută aștepta cea mai mare sporire, se arată o înmulțire sub medie. Aceasta se explică în urma emigrărilor întemplate în masă mare. Sporirea la orașe, după Budapesta, se constată mai ales la orașele industriale, pe când la orașele cu caracter economic de pe Alföld, sporirea e nelusemnată.

Trecând peste datele statistice cu privire la cășătorii, unde se constatază o reducere, ne oprim la expunerile raporturilor despre lățirea limbii maghiare. Deși în sta-

tistică se accentuează, că organele statului s'au ferit de a exercita vre-o influență cu ocasiunea declarării limbii materne, totuși traficul ce s'a făcut cu limba se vede cât pe departe.

După statistică se susține că cu finea anului 1900 s'au declarat Maghiari după limbă 8,742,301. În locul al doilea după Maghiari sunt Românii, numerând 2,799,479; urmează apoi Germanii: 2,185,181; Slovacti: 2,019,641; Croații: 1,678,569; Sârbi: 1,052,180; Ruteni: 429,447. De alte limbi 397,761. Pe când teritorul limbii naționalităților se reduce, teritorul limbii maghiare se presentă într'o lumină foarte favorabilă. Numai limba maghiară cucereste teritor — în statistică — măbindu-se dela 42,8% la 45,4% în vreme-ce cel al limbii române în loc să se mărească, s'a redus dela 14,9 din anul 1890 la 14,5. Aceasta scădere se vede și la celelalte naționalități. Germanii au scăzut dela 12,2% la 11,1, Slovactii dela 11,0 la 10,5.

După aceste constatări Maghiarii ar fi ajuns în preponderanță în timp de 10 ani, sporindu-se dela 48% la 51. Această sporire cu toată preținsa esacitate statistică nu corăspunde realității. Știm că bisericile noastre au avut buna idee de au dispus consecrierea credincioșilor. Conform datelor statistice ale ambelor biserică, gr. ort. și gr. cat. numărul din Ardeal și Ungaria este de 8 mil. 202 miș și câteva sute. Statistica maghiară ne-a confiscat deci în mod foarte arbitrar aproape un jumătate milion de Români. Această procedură se va fi urmat și față de celelalte naționalități și astfel sporirea elementului maghiar în măsura presentată de statistică este numai fictivă. Această apare de altmintelega, și mult din conferența directorului institutului statistic central, ținută de Reunțiunea economică maghiară, unde Drul Varga Gyala a constat, că limba maghiară în stăni biserică gr. or. n'a aflat pãuș acum nici cel mai mic teren prienic. Ceva cucerire s'ar fi făcut în sinul biserică gr. cat. Dar aceasta încă nu corăspunde adevărului, știind bine, că aceasta cucerire Maghiarii o refer la Ruteni și nu la Români.

DIN ROMÂNIA.

Serbarea dela Cotroceni. La 5 Iunie a fost în parcul dela Cotroceni a doua serbare sub înaltul patronagiu al A. S. R. Prințesa Maria, pentru sporirea fondurilor destinate îmbunătățirii diferitelor servicii ale Azilului Elena Doamna.

Serbarea a fost organizată cu concursul doamnălor și domnilor membri ai societăților „Obolul“ și „Materna“.

Pavilioanele, decorările și distracțiunile au fost aceleași ca și la prima serbare dată în ziua de 21 Maiu, în folosul societăților „Obolul“ și „Materna“.

D-na Zoe D. Sturdza, și d-na Emil Petrescu au stat toată ziua și seara, la intrarea parcului, unde ajutate de mai mulți domni abia puteau prididi cererile de bilete.

Timpul cel frumos, favorisând în mod excepțional serbarea, afluența publicului a fost neasemănat de mare.

Pavilionul Augustei patronese a serbării a fost în tot timpul asaltat de numeroși vizitatori cari dădeau cu dragă inimă obolul lor, pe de-o parte pentru a contribui la scopul filantropic al serbării, ear pe de alta pentru a avea un obiect de artă din mâna A. S. R. Prințesei Maria. Prințipele Carol și prințepesa Elisabeta, dând grațiosul lor concurs, se întreceau întru a vinde mai repede și mai mult.

S'au vindut un mare număr de obiecte artistice lucrate de elevele Azilului. Prețurile erau cât se poate de modeste.

6216--1902. tkvi sz.

Arverési hirdetmény-kivonat.

A m.-radnai kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírre teszi, hogy a „Victoria“ takarékos és hitelintézet végrehajthatónak, Szuba Pável petrisi lakos végrehajtást szenvedett elieni 310 kor. s jár. erójó a m.-radnai kir. jbiróság területén levő, a petrisi 148. sz. tkjvben A+I. 2-6. rendszám 570-572., 929., 1038., 1515., 1520. hrzi számú külsőségből és az A+I. 8, 9. rendszám alatti erdő és legelő külsőségből Szuba Pável jutalékára 776 kor. ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi július hó 1-ső napján d. e. 10 órákor Petris községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladhatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 77 kor. 60 fillért köszpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvényczikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ában kijelölt óvadék-köpes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt M.-Radnán, 1902. évi január hó 8-ik napján.

A m.-radnai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

785 1-1

Polgár,

kir. aljárásbiró.

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!**Agentura principală în Arad**

A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primese oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efeptuesce pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. In ramul vieții: capitale cu termin fix, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă de la 50-500 cor. se plătesc la moment in ziua morții întemplate;
2. In ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reevitate ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, seară, orz, encuruz, ovės, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himel, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuals mai în flesce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

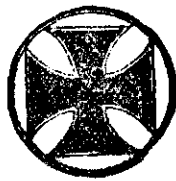
423 —84

Asigurați contra grindinei: grâu, encuruzul, seară, ovėș și toate plantele economice!

Asigurați contra focului: case, bucate, mobile, vesmintē, mărfuri!

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!**Cruce dublă electro-magnetică
vinedcă și inviorază sub garanție**

Aparatul acesta, vinedcă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, impedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli și turturi de ureche, bătăie de inimă, sgârçiuiri de inimă, asma, auzul greu, sgârçiuiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, reuma podagră ischias, udului în pat, Influenza, în somnia epilepsia circulația neregu-

lata a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vinedcă prin electricitate. Insușirea acestui aparat este că vinedcă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omensc binefacătorul curent, când pe deoparte vinedcă cu succes boalele afiătoare, eară pe de alta parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei că acest aparat vinedcă boale vechi de 15 ani.

In cancelaria mea se află atestate incurse în toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vinedcă i-se retrimite banii.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.

Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă indeosebi.

624 —92

Prețul aparatului mare e fl. 3, sau Cor. 6. — folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e fl. 2, sau Cor. 4. — folosibil la copii și femeii de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vazăare pentru țeară și străinătate e:

Albert Müller, Budapesta, V., str. Vadász 42. K
colțul str. Kálmán.

Pentru Busalii**recomandăm atențiunei cetitorilor nostri****Marea Prăvălie****PORTER VILMOS****ARAD, Piața Libertății (Szabadság-tér).****UN ISVOR FOARTE IMPOSANT DE CUMPĂRĂRI:****Ghete, Pălării, Cămăși.**

Articole de modă pentru dame, umbrele, cravate, cadouri pentru sărbători.

Cea mai mare întreprindere din provincă de felul acesta în Ungaria.

749 8-